

Ракицька Надія Павлівна

директор
Холоднобалківський академічний ліцей № 3
Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області
с. Холодна Балка, Україна

Ковальова Тамара Вікторівна

вчитель географії
Холоднобалківський академічний ліцей № 3
Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області
с. Холодна Балка, Україна

Кравець Наталія Юріївна

завідувач науково-методичної лабораторії початкової освіти
кафедри дошкільної і початкової освіти
КЗВО «Одеська академія неперервної освіти Одеської обласної ради»
м. Одеса, Україна

<https://orcid.org/0000-0003-1257-0927>

**ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ СВІДОМОСТІ ШКОЛЯРІВ:
ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ ЕКОРУХ «БАТАРЕЙКИ, ЗДАВАЙТЕСЬ!»**

Ключові слова: проєкт, людина, природа, освіта, виховання, екологія.

Сучасний світ стикається з безпрецедентними екологічними викликами – зміною клімату, втратою біорізноманіття, забрудненням природних ресурсів і виснаженням екосистем. У відповідь на ці загрози людству потрібна нова філософія життя, заснована на високому рівні екологічної свідомості. Саме вона має стати основою екологічної діяльності, що відіграє ключову роль у збереженні природи, розв'язанні екологічних проблем і гармонізації відносин між людиною, суспільством та природою.

Безперечно, сьогодення вимагає інтенсифікації екологізації освітнього процесу закладів загальної середньої освіти, що забезпечить формування екологічної свідомості та підвищення її рівня у всіх учасників освітнього процесу зокрема, та широкої громадськості загалом [2; 3]. Відтак Холоднобалківський академічний ліцей №3, працюючи в межах швейцарсько-українського проєкту DECIDE – «Децентралізація для розвитку демократичної освіти» над розробленням стратегії розвитку закладу освіти [4], особливу увагу приділив формуванню природоохоронної компетентності учнів, розвитку їх екологічної свідомості та культури. Задля виконання цього завдання в межах імплементації стратегії розвитку передбачено реалізацію соціального проєкту «Зелений слід», метою якого визначено розвиток в учнівства уміння оцінювати екологічні проблеми та знаходити ефективні шляхи їх вирішення через залучення до природоохоронних заходів, екологічних ініціатив та програм.

В 2024 році в рамках реалізації проєкту «Зелений слід» Холоднобалківський академічний ліцей №3 долучився до Всеукраїнського екоруху «Батарейки, здавайтесь!». Виступаючи носієм нових екологічних цінностей, рух «Батарейки, здавайтесь!», до якого входять заклади освіти, дитячі та молодіжні організації, відіграє важливу роль у поширенні поінформованості населення про необхідність екологічної утилізації вживаних батарейок завдяки поширенню посібників, буклетів, інформаційних плакатів на екологічну тематику, а також забезпеченню контейнерами для збору елементів живлення. До того ж, «Батарейки, здавайтесь!» – це єдина екологічна ініціатива в Україні, яка розв'язала питання утилізації батарейок. На жаль, в нашій країні на сьогоднішній день немає жодного підприємства для їх переробки, також відсутня цільова держпрограма з переробки їх за кордоном. Водночас представники всеукраїнського екоруху «Батарейки, здавайтесь!» разом з компанією «Екологічні інвестиції» налагодили партнерство із заводом GreenWEEE у Румунії по переробці вживаних батарейок з України [1].

Інтегруючись із ініціативами екоруху «Батарейки, здавайтесь!», першочергово в рамках проєкту «Зелений слід» учні разом з вчителями провели дослідження з історії створення батарейок, їх видів, проаналізували шкідливий вплив на довкілля та здоров'я людини. В атмосфері загальної зацікавленості учні обмінювалися інформацією, намагалися творчо її опрацювати, цілеспрямовано відбирали відомості для того, щоб поділитися цими знаннями з однолітками, поширювати їх серед жителів громади. Результатом цієї діяльності стали презентаційні заходи для ліцейної спільноти з метою підвищення обізнаності про загрозу відпрацьованих батарейок та необхідності їх екологічної утилізації, висвітлення діяльності екоруху «Батарейки, здавайтесь!». Також для поширення екологічних знань, осмислення екологічних наслідків порушення правил та норм свідомої поведінки в природі і мотивації до природоохоронних дій у повсякденному житті, ліцейстами був створений інформаційний відеоролик, який просувався через соціальні мережі серед жителів громади.

Наступним етапом проєкту став збір батарейок. Для молодших школярів процес збору батарейок був організований з елементами гри, в якій вони отримали досвід прийняття екологічно правильних рішень, засвоїли правила поведінки у природі. Залучення учнів старших класів до збору батарейок здійснювалося у форматі інтерактивної взаємодії з увагою до формування навичок партнерської співпраці у розв'язанні екологічних проблем нашої місцевості. Крім того, ініціатива швидко вийшла за межі закладу освіти, адже у співпраці з місцевим бізнесом у закладах торгівлі села також були розгорнуті пункти збору батарейок. Так, на кінець 2024 року було зібрано 49 кг відпрацьованих батарейок. Наступний контроль зважування заплановано здійснити 29 травня 2025 року. Усі зібрані

відпрацьовані батарейки будуть передані представникам всеукраїнського екоруху «Батарейки, здавайтесь!» для подальшої утилізації.

Наразі інформація про ліцей як надійний пункт прийому батарейок розміщена на всеукраїнській мапі офіційного сайту всеукраїнського руху «Батарейки, здавайтесь!». Узагальнення практики екодіяльності зі збору батарейок та їх подальшої утилізації було презентовано під час звітної конференції щодо перебігу реалізації стратегії розвитку Холоднобалківського академічного ліцею №3 та в роботі учня 8 класу Гранкіна Данила «Реалізація проєкту «Батарейки, здавайтесь!» в практиці малої громади», що здобула I місце на XVIII Міжнародному конкурсі з українознавства для учнів 8-11 класів закладів загальної середньої освіти.

Отже, успішний досвід реалізації проєкту «Зелений слід» протягом 2024/2025 навчального року підтверджує, що формування екологічної свідомості школярів і суспільства загалом є передумовою суттєвих змін у взаємодії системи «суспільство – природа». Водночас процес збору відпрацьованих елементів живлення для подальшої утилізації не припиняється, його вже складно зупинити з моральної точки зору через відповідальність перед природою. Тож Холоднобалківський академічний ліцей №3, як соціально відповідальний заклад освіти, і надалі підтримуватиме залученість ліцейної спільноти та мешканців громади до ініціатив всеукраїнського екоруху «Батарейки, здавайтесь!».

Список використаних джерел

1. Батарейки, здавайтесь! – новий сайт руху. URL: <https://batareiky.ua/>.
2. Бобровська Н. В., Біліченко О. С., Іваськевич М. В. Напрями й особливості формування екологічної свідомості молоді. *Електронне наукове фахове видання з економічних наук «Modern Economics»*. 2019. №17. С. 33-38. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V17\(2019\)-06](https://doi.org/10.31521/modecon.V17(2019)-06).
3. Екологізація освітнього простору загальноосвітньої школи: монографія / Н. Пустовіт, О. Колынькова, О. Пруцакова, Г. Тарасюк, Ю. Солобай. Харків : «Друкарня Мадрид», 2016. 154 с. URL: <https://dea.edu.ua/img/source/Doc/book%2010.01.17%202.pdf>.
4. Стратегія розвитку Холоднобалківського академічного ліцею №3 Нерубайської сільської ради Одеського району Одеської області. *Холоднобалківський академічний ліцей №3*. URL: <https://surl.li/veuauj> (дата звернення: 10.04.2025).

Nadiia Rakytska

Director of Kholodnobalkivskiy Academic Lyceum №3
of the Nerubai village council of Odesa district, Odesa region
Kholodna Balka, Ukraine

Tamara Kovaleva

Geography teacher of Kholodnobalkivskiy Academic Lyceum №3
of the Nerubai village council of Odesa district, Odesa region
Kholodna Balka, Ukraine

Nataliia Kravets

Head of the Scientific and Methodological Laboratory of Primary Education of the Department
of Preschool and Primary Education
Odessa Regional Academy of In-Service Education
Odesa, Ukraine

DEVELOPING STUDENTS' ENVIRONMENTAL AWARENESS: NATIONWIDE ECOMOVEMENT «BATTERIES, SURRENDER!»

Keywords: human, nature, education, upbringing, ecology.